

La projecció internacional del rock en català

Rock sense fronteres

Un cop vist que el rock català quallava amb èxit en el seu propi mercat, ara es planteja la possibilitat de donar-li dimensió internacional per evitar-ne l'estancament o la desaparició. Ni que siguin encara pocs, ja n'hi ha alguns grups en òrbita.

Amb cinc anys, aproximadament, hem aconseguit de sentir rock en català i de parlar-ne amb tota normalitat. Parlem d'un fenomen consolidat. La diversificació de l'oferta, és a dir, la proliferació de grups, i l'estabilització d'un públic copiós i fidel constitueixen una realitat indubtable: el rock català ha demostrat que té futur.

La qüestió, però, està a situar aquest futur. ¿Què passa ara que el rock català ha triomfat en el mercat estrictament català? ¿Quin és el pas següent? En definitiva, com donar-hi continuïtat i evitar-ne l'estancament o la desaparició?

En aquest sentit, es parla d'internacionalització del rock català: fer camí per traspasar les nostres pròpies fronteres. Exportar el nostre rock i conquerir altres mercats i altres públics. Però, ¿és possible? ¿Fins a quin punt és el pas que toca?

Els entesos en la matèria coincideixen tant a valorar positivament la internacionalització com a constatar que les circumstàncies que es donen actualment no són gaire favorables. D'una banda, els interessos purament econòmics de les discogràfiques xoquen amb els interessos professionals dels grups. Cal assolir un gran èxit de vendes perquè una discogràfica s'arrisqui a exportar el producte.

D'una altra banda, el pa-

per de les institucions a l'hora d'afavorir la incursió del rock català en altres mercats estrangers és mínim, i de fet no passa de ser un suport puntual i concret. Les ajudes van destinades a determinats projectes, no pas al rock català considerat globalment.

Aquests factors són dos obstacles reals que dificulten enormement aquest salt cap a l'estranger. És per això que cal destacar el paper fonamental que, en aquest sentit, porten a terme els mànagers dels grups. Segons ells, gràcies a la productiva activitat que desenvolupen establint

contactes i duent a terme qualsevol mena d'iniciatives individuals per a organitzar petites gires o actuacions puntuals a l'estranger alguns grups han aconseguit de fer-se escoltar fora de terres catalanes.

Malgrat totes aquestes dificultats, grups, mànagers i discogràfiques reconeixen la necessitat de sortir a l'estranger. L'exportació del rock català és el següent pas a fer perquè no es tanqui un cicle i evitar el que va passar amb el rock català dels anys 60, 70 i 80. Actualment, el rock català es troba en un punt molt bo i ha demostrat que té unes expectatives esperançadores. Pot entrar en altres mercats musicals i tenir-hi èxit.

En aquest punt es plantejen moltes altres qüestions que també cal tenir en compte. El rock català té possibilitats en altres mercats, però musicalment parlant encara té un llarg camí a seguir. Francesc Fàbregas, director del programa *Sputnik* de TV3, fa la constatació següent: "El rock català és un fenomen relativa-

Ja T'ho Diré al festival Printemps de Bourges.

ARXIU

ment jove. De fet, ha començat a arrelar des de fa només dos o tres anys. No crec que es pugui considerar un fenomen totalment consolidat i estabilitzat". A partir d'aquí, Fàbregas situa la qüestió primordial en la consecució d'aquesta estabilitat en el nostre propi mercat i en la definició d'un rock autòcton: "en primer lloc, cal afermar un rock propi, català. Cal treballar més el concepte musical".

Als grups de rock català, els falta experiència i molt sovint una bona formació musical. L'opinió de Jordi Gratacós, cap

s'expressen en altres llengües de l'estat i, pel que fa al rock català, l'atenció dels seleccionadors d'aquest aparador internacional de rock alternatiu va fixar-se en Tancat per Defunció.

Sens dubte, una gran oportunitat i una gran experiència, que va possibilitar que el rock català fos considerat i proposat com a producte nacional al mateix nivell que altres.

Un altre certamen: el festival Printemps de Bourges, destinat a la promoció d'espectacles musicals i teatrals

demonstrat que és altament qualificat i i que ha triomfat. La paradoxa és que ho ha fet més a fora de les terres catalanes que no a dins".

Un altre grup català que ha triomfat fora de Catalunya gràcies a la seva genuïtat és l'**Elèctrica Dharma**, que va anar a actuar l'any 89 al festival de música Mars, de París, juntament amb el grup **N'Gai N'Gai**. D'aquí, la Dharma va aconseguir diverses ofertes de contractes per a actuar a l'estranger. L'oferta més factible va ser una ronda per l'estat de Nova York en petits teatres i universitats. Aquesta ronda, segons Rosa Solsona, mànager històrica del grup, "va ser un èxit en tots els sentits i va possibilitar molts contactes. Es va acabar amb un concert a Manhattan que fou realment una experiència

HOLA BARCELONA!

de *management* de la Fundació Aula de Música, també va en aquesta direcció: "El rock català, ara com ara, no aporta res de nou, tret d'algunes excepcions. A França, per exemple, ja tenen els seus grups que fan aquesta mena de música, i a sobre, amb més qualitat. Ara, el fet mateix de sortir a fora i de compartir experiències amb artistes professionals, ja és una solució per a omplir aquest buit".

Així, doncs, ens trobem davant un peix que es mossega la cua. D'una banda, el rock català necessita sortir a fora per enriquir-se professionalment, però, d'una altra banda, no pot fer-ho perquè encara no està preparat per a competir amb altres mercats.

En tot cas, alguns grups han tingut l'oportunitat de fer-se sentir a fora, com diem, o de poder col·laborar amb artistes de reconegut prestigi internacional. L'experiència, sens dubte, ha estat molt positiva, encara que no puguem afirmar que l'exportació del rock català sigui un fenomen general. De fet, tot just comença. La viabilitat d'aquesta sortida, però, ha quedat demostrada amb alguns exemples que, a més, han marcat unes normes de treball i un bon futur.

UNA EXPERIÈNCIA POSITIVA

El mes de juny proppassat, el grup **Tancat per Defunció** va participar en el New Music Seminar, en el qual, gràcies a un programa promocional de la SGAE i del Ministeri de Cultura espanyol, la música de l'estat hi té un espai propi des de fa tres anys.

Però enguany, es van decidir, per fi, a fer un lloc als moviments de rock que

d'arreu d'Europa, va acollir per primer cop, el maig de l'any passat, a la població francesa de Bourges, una doble representació catalana en mans del músic i compositor Jordi Savall i el grup menorquí de rock **Ja T'ho Diré**. Aquesta entrada en el certamen, considerat com un dels més prestigiosos del continent per tocar a promoció artística, va ser possible gràcies a la col·laboració que va establir l'Aula de Música, a través de l'entitat Acord S. C. Enllaç Musical, en el programa de relacions culturals de Catalunya amb l'Euroregió.

Així, dins el marc del festival Printemps de Bourges, el grup de Ciutadella va tenir l'oportunitat d'actuar a Poitiers, a Bourges i a Tolosa de Llenguadoc. D'altra banda, Ja T'ho Diré també ha actuat enguany, amb el grup Seguridad Social, a Montpeller i a Tolosa de Llenguadoc, i ha participat en el festival Rockpole de Perpinyà.

Tradivàrius és un dels grups catalans que més han sortit fora de les fronteres catalanes, a més d'haver compartit cartell amb diversos artistes internacionals com, per exemple, Oysterband, Alan Stivell i Gwendal, el grup Dissidenten i el grup Kamaras. Tradivàrius ha actuat diverses vegades a molts punts de l'estat espanyol i de l'estat francès.

La dimensió internacional és innegable en aquest grup que, segons el seu líder, Pep Solórzano, fa una música molt entroncada amb el rock català i amb les arrels catalanes. En definitiva, un grup autòcton tant pel que fa als instruments que utilitza com per la música que interpreta. Tanmateix, la queixa és òbvia. Solórzano afirma que "Tradivàrius ha

fantàstica. Arran d'aquesta gira han sortit altres propostes que en aquests moments estan en estudi. Hi ha la possibilitat de tornar a Nova York dins el marc d'uns festivals de música que hi fan a l'estiu".

Segons Rosa Solsona, la Dharma és dels pocs grups exportables que hi ha pel tipus de música que fa, en què la lletra no és el més important: "la Dharma no fa un rock anglo-saxó, que és l'especialitat de la gent de fora, i amb el qual no es pot competir encara".

Els **Kitsch** són un altre grup que han destacat per una facilitat enorme de connectar amb els moviments musicals alternatius més avançats. El mes de gener proppassat hi hagué uns contactes amb la companyia independent més important de Suècia MNW/Radium Records, que es van mostrar molt interessats a editar i llicenciar per al país nòrdic els dos primers llarga durada de Kitsch.

Durant l'any 92 els Kitsch han estat convidats per la televisió russa, en el seu programa 50x50, perquè presentessin tres temes en directe al Kremlin, davant 15.000 persones. Després els contactes internacionals han continuat, especialment dirigits a presentar el grup a festivals internacionals d'importància. Kitsch podria ser el grup seleccionat per al festival Printemps de Bourges de l'any vinent i per a anar al Popkorn de Colònia (Alemanya). També hi ha contactes amb mànagers per a fer una minironda per Alemanya durant l'estiu que ve, ronda que s'acabaria amb algunes actuacions a Itàlia. Una altra previsió és la preparació d'una ronda a Mèxic que recorreria tota la geografia mexicana i que inclouria alguna actuació al sud dels EUA.

Kitsch amb l'equip Sputnik de TV3, que va acompanyar el grup en la seva visita a Moscou.

ARXIU

La dimensió internacional també és innegable per a **Sau**, que ha disposat la col·laboració de músics de fama internacional.

El disc *Quina nit* va ser enregistrat l'any 90 entre els estudis de Barcelona Aprilia i els Swanyard Studios de Londres. El productor musical va ser John Marter i el co-productor, en Pep Sala. Els enginyers de so van ser Peter Java i Stuart Epps, col·laborador d'Elton John, George Harrison, Jim Page, Eric Clapton i George Michael entre altres.

La segona fase de l'enregistrament de l'LP doble *El més grans dels pecadors* va fer-se als estudis Metropolis de Londres, amb la col·laboració de Phil

Manzanera i de Keith Bessey (tècnic que ha treballat amb bandes de tant de prestigi com Roxy Music) en la producció, i d'Ash Howes i de Noel Harris com a enginyers de so.

L'èxit de Sau va fer que diverses companyies discogràfiques multinacionals s'interessessin pel grup. Finalment, Sau va signar contracte amb Emi Odeon a principi d'octubre del 91 per tres elapés. Signar per una multinacional ha fet que les ambicions del grup cresquessin, i ha possibilitat nombroses actuacions en diversos punts de l'estat espanyol abans de fer el salt cap a París, Londres i altres capitals europees.

D'altra banda, Sau va presentar el seu

últim elapé el mes de juliol proppassat a la Plaça Monumental de Barcelona. Un dels artistes convidats al concert era Robbie Robertson, el llegendari guitarrista de The Band, al qual Sau ha dedicat el disc doble. La presència d'aquest famós artista va ser valorada molt positivament pel grup, ja que Robertson feia molt de temps que no actuava en directe, ni acostuma tampoc a actuar amb artistes europeus.

Una gran oportunitat per a la promoció del rock català va ser la festa en homenatge a Barcelona, "**Hola Barcelona!**", celebrada el mes de juny d'enguany a París dins el Festival de Música de Bonneuil, que tradicionalment sol presentar un tema d'actualitat en la seva festa. L'any passat, en la seva quarta edició, el festival va decidir de celebrar els Jocs Olímpics amb un homenatge a la cultura catalana i a la ciutat de Barcelona. Els artistes convidats van ser Maria del Mar Bonet, Xarop de Canya, Jaleo, Pi de la Serra, Jaume Escala, Ai, Ai, Ai, i el grup de rock català **Taxi Tat?**

Pel que fa al grup **Sopa de Cabra**, el mes d'agost proppassat van actuar de teloners del cantant Joe Cocker en la seva ronda per Santander, Lleó i Pontevedra. Una experiència molt profitosa per al grup que va tenir l'oportunitat d'intercanviar maneres de produir i que va poder aprendre al costat d'artistes professionals.

I en definitiva, és ben bé d'això que es tracta. D'aprendre i d'enriquir-se professionalment. D'obrir la ment i de fer un rock català sense fronteres.

Maite Ferrando

Pep Sala amb Robbie Robertson a la Monumental de Barcelona.

ARXIU